Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 96. | Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 27. цвітня, 1922. | VOL. XXX. | No. 96. | Jersey City, N. J., Thursday, April 27, 1922. | THREE CENTS

КРАЙНА ПОРА КІНЧИТИ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ!

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНҐ ПРАЦЮЄ НАД ПЛЯНОМ ПОКІНЧЕННЯ ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ

ВАШІНҐТОН, 25. цвітня. — З Білого Дому дали до зрозуміння через представників преси, що президент Гардинґ та його кабінет міністрів працюють тепер над пляном полагодження вуглевого страйку.

Який се має бути плян, сього ані члени кабінету ані представники президента не обявили. Коли плян буде готовий, президент виступить з ним перед робітничими юніями та властителями копалень, запрошуючи обі сторони на ряд конференцій зі собою. Про суть сього пляну сказано лише тілько, що має се бути постійна зарада клопотів углевого промислу.

ПЕРЕСЛУХАННЄ В СПРАВІ БИЛА ПРО ВУГЛЕВУ КОМІСІЮ

ВАШІНҐТОН, 25. цвітня. — Перед комітетом праці в палаті послів відбувалося нині переслухання в справі так званого законопроекта Бленда, котрий пропонує утворение постійної федеральної комісії для відкривання фактів про вуглевий промисел.

Межи инчими свідками перед комітетом зізнавав Дж. Д. А. Моров, віцепрезидент товариства вуглевих властителів, котрий заперечував, немовби суспільність платила за вугле більше, як належиться, через те, що вуглевих копалень є за богато і що вони вирабляють вугля за богато. Після його розрахунків, при продукції вугля робітники побирають 67 процент кошту вугля для споживача, кошта матеріялів 12 процент, а додаткові видатки коло 10 процент. Зиски вуглевих відприємців, після нього, тепер гірші, як в звичайні часи.

Коли один член комітету попросив його, щоби він подав комітетови нарис приходів і розходів одної вуглевої компанії, на котрої чолі свідок стоїть, сей відмовився.

З ПРОЦЕСУ ВЕСТ-ВЕРДЖІНСЬКИХ МАЙНЕРІВ

ЧАРЛСТОВН, Вест Верджінія, 25. цвітня. — Оборона майнерів та провідників майнерської юнії, обжалованих за ряд тяжких злочинів, яких вони мали допуститися через участь в демонстраційнім поході минувшого вересня, програла нині свій перший закид проти відбування суду.

Ведучий розправу суддя саме відкинув спротив оборони проти процесу на тій основі, що закиди проти підсудимих не стилізовані після вимогів закона.

Зате оборона виграла другу точку свого протесту, коли суддя приказав прокураторови вичислити щодо кождого обжалованого всі ті вчинки, котрі він мав поповнити, а котрі малиби становити закинені йому злочини. Сим самим суддя приказав, щоби розправа над кождим обжалованим відбувалася осібно. Першим обжалованим буде Віліем Близард, президент так званого другого піддистрикту майнерської юнії, котрий був на „военнім терені" в час „майнерської війни", а котрий тепер находиться на волі за кавцією в сумі 33,000 долярів.

ОБЖАЛОВАНІ БУДУТЬ ГРАТИ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ

ЧАРЛСТАВН, Вест Верджінія, 25. цвітня. — Велику сензацію в місті викликала вістка, що обжаловані за ріжні тяжкі злочини майнери уряджують в сьому місті гру в „бейзбол" на дохід міського шпиталя.

МАЙНЕРИ ДВОХ СТЕЙТІВ ГОДЯТЬСЯ З ПІДПРИЄМЦЯМИ

СПРІНҐФІЛД, Илиной, 25. цвітня. — Френк Фаринґтон, голова илинойської майнерської юнії, оголосив нині, що дві південні стейтові майнерські юнії уже погодилися з представниками копалень, поробивши з ними окружні залагоди про умови праці мимо сього, що начальна юнія ручила, що таких окружних злагод не буде.

Він мав на думці майнерські юнії стейтів Кентакі та Тенесі.

Своєю заявою Фаринґтон приготовляє майнерську опінію до угоди, яку думає заключити илинойська стейтова юнія.

ПРОПАВ АЕРОПЛЯН З 6 ЛЮДЬМИ

КІ ВЕСТ, Флорида, 25. цвітня. — В понеділок о 6. годині рано вилетів звідси до Насав великий пасажирський літак, котрий може двигнути на собі шість тон тягару, а котрий вилетів з шістьма пасажирами. З огляду на те, що про воздушний корабель і досі нема ніякої вістки, хоч до міста Насав всего 300 миль віддеглости, котрі аероплян повиненби перелетіти за які дві години, починаються побоювати, що літак стрінула якась нещасна пригода і що він погиб на океані.

СТРАШНА ПОВІНЬ

ФОРТ ВЕРТ, Тексас, 25. цвітня. — Страшний вилив ріки Триниті заляв просто усе місто Форт Верт, затоплюючи богато людий та спричиняючи шкоду, яку обчисляють на міліон долярів. Зібрані води прорвали тами здовж ріки і заляли цілу низовину здовж русла на кілька миль довкруги. Американський Червоний Хрест зараз вислав на місце нещастя ратунковий відділ, щоби помагати 3,500 бездомних людий.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ НЕ КАЖЕ НІЧОГО ПРО РОСІЮ.

ВАШІНҐТОН, 25. цвітня. — На своїм послідним тижневім засіданню кабінет міністрів президента Гардинґа, котре може було найкоротшим засіданнєм сього кабінету, члени його постановили не видавати про Росію ніякої заяви.

Видно, на її думку в російській ситуації нема ніякої, гідної уваги зміни.

БИТВА ПОЛІЦІЇ З ПИКЕТАМИ.

ПРОВІДЕНС, Ровд Айленд, 25. цвітня. — Межи поліцією та громадою страйкарів, стоячих коло фабрики Дженкєса, прийшло до бійки, коли поліція хотіла розігнати масову пикету. Підчас бійки поліція вживала пального оружа і ранила одного робітника, Касіміро Альмейда на імя. Куля попала йому в шию і застрягла коло кістки. Як лікарі завинули йому рану, поліція забрала його до суду, де суддя дав йому 60 днів арешту за спротивлюванне поліції.

БОРОТЬБА ЗА МИТОВИЙ ЗАКОН

ВАШІНҐТОН, 25. цвітня. — Перед сенатом прийшло знов до довшої і дуже горячої дебати над пропонованим митовим законом.

Підчас дебати сенатор Кінґ з Юти нападав передусім на ті части законопроекта, що говорять про мита на спроваджені зі заграниці фарби. Він заявляв, що мита на фарби не потрібні для розвою американського фарбового промислу, що вони корисні лише для фарбарського трасту і що за них дорого заплатить увесь американський народ.

ФІЗИЧНИЙ ВИГЛЯД АМЕРИКАНЦІВ

Др. Грдлічка, начальник Смитсонської Інституції у Вашінґтоні, подає фізичні (тілесні) признаки Американців. Він говорить, що Американців, котрі походять з родичів, котрі жили в Америці що найменче три покоління, вже можна пізнати по зовсім виразних тілесних прикметах. Такі Американці мають бути звичайно високого росту; дозрілі мущини мають мати пересічно 5 стіп та 8 і пів цаля висоти, а дозрілі женщини коло 5 стіп 4 цалі. Се висота на загал перевисшає пересічну висоту всіх европейських народів. Голова є досить велика, особливо у жінок. Щодо форми голови, то тут слідно великі ріжниці, але на загал можнаби сказати, що всі старші Американці починаються наближати до певного означеного типу, котрий подабає богато на богатші кляси Англії.

НЕЩАСНА ПРИҐОДА УКРАЇНЦЯ

В місті Скрентоні случилася двом Українцям така нещасна пригода. Григорій Бучкович, запросив до себе до дому свого приятеля Миколу Джуса. Підчас відвідин господар дому став оповідати гостеви про свій недавно куплений револьвер. Він добув його зі сховку та показував гостеви. Підчас сього, коли револьвер був в руках Бучковича, його палець попав якимось способом на язичок револьвера, і револьвер випалив. Поцілений в груди гість впав на землю. Перестраений подією гість упустив револьвер з руки, і сей, падаючи на землю, вистрілив ще раз, а куля попала в стіну під вікно. Жінка Бучковича була свідком всеї події. Вона зараз кинулася ратувати раненого, а Бучкович пішов мельдуватися на поліцію. По дорозі він стрінув полісмена, і розказав йому всю пригоду. Сей повідомив зараз поліційного поручника, і той зі ще двома полісменами поспішив на місце нещасного случаю. Коли вони приїхали до дому Бучковича, Джус уже був неживий: куля попала йому просто в серце, і він погиб на місци.

Бучковича зараз заарештовано і відставлено до арештів під закидом душегубства. Поліція розвела слідство і прийшла до переконання, що ціла нещасна подія була наслідком случаю. Оба учасники події були добрими товаришами і частенько бували в себе в гостях. Доля Бучковича буде передусім залежати від звіту, який дадуть судови поліційні дослідники, визначені для розслідження справи.

МИГУНЕЦЬ УПАВ В МОРЕ.

Пошукування за останками мигунця (метеора), що зявився над полудневою частиною стейту Ню Джерзи в неділю вечером, показали понад всякий сумнів, що великий метеор упав не на сушу, але в Атлянтійський Океан. Посвідчили про се надбережна сторожа, котра бачила виразно, як метеор полетів далеко на схід від побережа.

ЧЕХИ ПРО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВЗАЄМИНИ

На зїзді російських аграрників у Празі голова чеських селянських обєднань міністр Швебля заявив:

Ми Чехи в російсько-українські взаємини не втручаємось. Се не наша справа. Сю справу повинен вирішити самий російський і український нарід. Ми хочемо бути у гарних взаєминах з Росіянами й Українцями.

СМЕРТЕЛЬНА БІЙКА МЕЖИ РЕДАКТОРАМИ

Боротьба межи двома редакціями за справу прогибіції довела до такої ненависти межи їх редакторами, що межи ними прийшло до кровавої розправи. Війна ся велася в місті Дуранґо в стейті Колорадо. Редактором одної ґазети, що зветься „Дуранґо Геролд", був Віліем Л. Вуд, 35-літний мущина, редактором другої, що зветься „Дуранґо Демократ", Род С. Дей. Боротьба за прогибіцію перейшла від якогось часу на дуже завзяту особисту суперечку, в котрій один редактор став печатати про другого особисті справи, зовсім не належачі до питання прогибіції. За кождим новим числом ворожнеча межи редакторами зростала що раз більше, а нарешті приятелі стали побоюватися, що ворожнеча може дуже зле скінчитися. Кілька днів тому оба редактори зовсім припадково натрафили один на другого на розі вулиці і стрінулися око в око. По короткій словній перепалці Дей вдарив Вуда столярським трикутником, який держав в руці. Вуд відхилився від удару і вдарив Дея в ніс. Вуд опісля зійшов з хідника, а Дей виняв револьвер і стрілив до противника два рази. Одна куля попала йому в голову, і він помер в шпитали кілька годин пізнійше, не відзискавши притомности. Дея зараз арештовано як убийника і відведено до вязниці, де він буде ждати розправи.

СМЕРТЬ АКТОРКИ ВІД ПОЖАРУ

В однім театрі в місточку Покіпсі в нюйорськім стейті грала акторка Уна Капентер. Кілька днів тому вечером, коли акторка вбиралася до представлення, на ній займився соломяний капелюх, в котрім вона мала виступати на сцені. Суха солома займилася так скоро, що акторка була сильно попечена, коли її нареченому та помічникови представленню вдалося з тяжким трудом погасити пожар. На просьбу попареної акторки наречений віднограв до кінця представленнє зі заступницею своєї нареченої, хоч грати мусів з побандажованими руками. Ніхто не представляв собі, щоби попарення акторки Карпентер мали тяжкі. Тимчасом на другий день після нещасної події акторка закінчила несподівано життє.

ОХОРОНА ПАМЯТНИКІВ СТАРИНИ.

Товариство пізнання Старого Петербурга орґанізує із научних вищих заведень спілку для охорони памятників старини.

РОСІЙСЬКА БОЛЬШЕВИЦЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ В ҐЕНУЇ ОГОЛОШУЄ, ЩО ПОЛЬЩА ЛОМИТЬ ДОГОВОРИ, ЯКІ З НЕЮ ПІДПИСАЛА

ВИЯВЛЯЄТЬСЯ, ЩО УРЯД ПІЛСУДСЬКОГО ОБІЦЯВ ЗИЄДНАТИ ПРИЗНАННЄ ДЛЯ УРЯДУ ЛЕНІНА.

ҐЕНУЯ, Італія, 25. цвітня. — Росія нині вислала Польщі ноту, в якій заявляє, що Польща нарушила договори з Росією через те, що взяла участь в переговорах в Ґенуї, котра оспорювала право Росії вести переговори у справі заключення договорів.

Росія має сильну армію над польською границею і з уваги на те вважають сю ноту погрозою.

В ноті, яку підписав Юрій Чічерін, сказано:

„У звязи з нотою, яку деякі делеґації вислали дня 18. цвітня с. р. до голови німецької делеґації, а також у звязи з відповідю сих делеґацій на німецьку ноту з 22. цвітня с. р. я не можу здержатись від уваги, як дивним і незрозумілим виглядає, коли правительство, яке признало правно без застережень советське правительство Росії, може лучитися з рухом, який стремить до того, щоби позбавити се правительство права заключувати договори з другими правительствами.

„У сьому вчинку Польщі моє правительство мусить бачити поважне НАРУШЕННЄ: 1) ДОГОВОРУ, ЗАКЛЮЧЕНОГО В РИЗІ ДНЯ 18. МАРТА, 1921, між Росією, Україною і Польщею; і 2) НАРУШЕННЄ УГОДИ, ЯКУ ПІДПИСАНО В РИЗІ ДНЯ 30. МАРТА, 1922, а якою Польща зобовязалась не лише працювати в згоді і єдности з Росією на ґенуенській конференції, але також стреміти з усіх сил, ЩОБИ РОСІЙСЬКЕ СОВЄТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО БУЛО ПРИЗНАНЕ ПРАВНО ДРУГИМИ ДЕРЖАЗАМИ, ЯКІ ЩЕ ДОСІ ЙОГО НЕ ПРИЗНАЛИ.

„Якби Росія ішла за сим прецедентом, то вона теж мала би повне право не признати договорів або частий договорів, які є немилі їй, а які заключила Польща з другими державами.

„Одначе російське правительство не гадає пускатись на сю дорогу, і заявляє рішучо, що в жадному випадку не позволить, аби про правність договорів Росії рішали держави, які сих договорів не підписали".

ЗАМІТКА. — Се, що Поляки ломлять договори, не є жадкою новостю. Вони кождий договір підписують з наміром згори, аби його зломити. Отже се, що вони зломлять кождий договір, є певною річчю, ходить тільки о час, коли вони се зроблять. Часом роблять се скорше, іноді пізнійше, залежно від того, коли можуть се зробити.

Замітне є, що тепер виявилось, що ШЛЯХОТСЬКА ПОЛЬЩА ПІДПИСАЛА ДНЯ 30. МАРТА С. Р. ТАЙНУ УМОВУ З МОСКОВСЬКИМИ БОЛЬШЕВИКАМИ, ЩО БУДЕ ПОБИВАТИСЬ, АБИ ВСІ ДЕРЖАВИ ПРИЗНАЛИ ЇХ „ПРАВИТЕЛЬСТВО". Се є згідне з політикою Пілсудського, котрий все заявляє, що „велика Польща" (себто Польща на чужих землях) так довго можлива, як довго в Росії правлять большевики, і длятого теж все заявляється за підпиранкем того „правителства".

Безперечно, що ПОЛЬЩА НЕ ПІДПИСАЛА ТОЇ ТАЙНОЇ УМОВИ ДАРОМ. Вона за се дістала заплату, якою є — ЗГОДА МОСКОВСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ НА ПОЛЬСЬКЕ ПАНОВАННЄ НА УКРАЇНСЬКИХ І БІЛОРУСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.

Комісар Раковський Польщі вже давно се обіцював, а тепер се сталось ділом, бо на ґенуенській конференції Чічерін протестував проти наїзду Румунії на Бесарабію, а МОВЧАВ ПРО НАЇЗД ПОЛЬЩІ НА УКРАЇНСЬКІ І БІЛОРУСЬКІ ЗЕМЛІ.

АМЕРИКА НЕ ВИРІКАЄТЬСЯ ПОЗИЧОК В РОСІЇ

ЛОНДОН, 25. цвітня. — Сюди наспіли відомости з Ґенуї, що американський амбасадор Чайлд, котрий тепер находиться в Ґенуї, заявив економічній конференції, що Америка застерігає собі права позичок американських горожан і американських державних позичок в Росії.

АЙРИСЬКІ ПОВСТАНЦІ ВБИВАЮТЬ АЙРИСЬКОГО ҐЕНЕРАЛА

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 25. цвітня. — Повстанські війска з ірляндської республіканської армії застрілили ґенерала Едемсона серед улиці в Етлови.

ЛЕНІНОВИ ВИТЯГНЕНО КУЛЮ

РИҐА, столиця Латвії, 25. цвітня. — Сюди доносять з Москви, що Ленінови витягнено кулю, яка була в його тілі від трох літ.

БОЛЬШЕВИКИ ПРИЗНАЮТЬ ЦАРСЬКІ ДОВГИ' АЛЕ ХОТЯТЬ НОВОЇ ВЕЛИКОЇ ПОЗИЧКИ

ҐЕНУЯ, Італія, 25. цвітня. — Московська советська делеґація заявила нині далі, що московський большевицький уряд признає царські довги лише тоді, як аліянти дадуть Росії позичку в сумі 5 міліярдів золотих рублів і як згодяться на 30-літню мораторію (відложенне реченця) для сплати царських довгів.

ФРАНЦІЯ ПОСИЛАЄ РОСІЇ „УЛЬТИМАТ"

ҐЕНУЯ, Італія, 25. цвітня. — В тутешних кругах економічної конференції заявляють, що голова французької делеґації Люї Барту одержав телеґраму від французького премієра Раймонда Пуанкаре, в якій він переказує йому, щоби поставив російській делеґації ультимат, аби приняли або відкинули до 48 годин проект умови з Росією, який зладили аліянтські знаві.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

[illegible] адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.
[illegible] редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧОМУ УКРАЇНА НЕ МАЄ ПРАВ ІТАЛІЇ?

Коли московські армії йшли на Україну, большевики голосили світови, що їх там кличуть українські большевики. Вони самі не перечили сьому, що сих большевиків є мало, але виправдувалися, що навіть і горсточці своїх прихильників вони обовязані помогти звалити буржуазний лад на Україні і проти волі українського народа, в своїй більшости настроєному по „буржуазному", накинути советську форму правлїння. Хоч основою московського походу на Україну було бажаннє Москалів панувати над українськими урожайними полями й українськими покладами вугля та зелїза, мимо сього найшлися серед Українців наймити, що пішли на московську службу і стали затверджувати на Україні московське правлїнє. У Відни, у Львові і навіть в Америці найшлись жмінки хрунів, що московське пануваннє над Україною стали виправдувати „диктатурою пролетаріяту", що мовляв і сотка большевиків має право силою накидати 30 міліонам народа свою волю. Ще й до нині не прогомоніли сі московські пісоньки в нібито українських ґазетах.

Як в богато других случаях, так само в сьому самі таки пани постаралися розкрити пропаґанду своїх аґентів. Случилося се недавно. Як доносять з Ґенуї, московські большевицькі представники, мимо своїх революційних заяв, пішли в своїм бажанню піддобритися західно-европейським капіталістам так далеко, що приняли навіть запросини італійського короля на обід, виданий учасникам межинародної конференції. Чічерін і другі „представники пролетаріяту" повбиралися як бузьки і вибралися на военний корабель, на котрім італійський король давав се принятте. Коли з того приводу серед італійських соціялістів, котрі в своїй більшости завзяті републиканці, вибухло зовсім зрозуміле обуреннє, то Чічерін виправдувався такими словами: „Як більшість Італійців бажає собі мати короля як голову держави, то хоч я з ними не годжуся, мимо сього я не буду мішатися в сю справу, бо се італійська внутрішня справа."

Значить, у відношенню до Італійців Чічерін і большевицький уряд в Москві признає волю більшости народа. Він самий не за монархією, але як Італійці в більшости годяться на монархію, він не може мати нічого проти такого рішення Італіянців. Він і його товариші хотілиб большевицького уряду в Італії, але як Італійці в своїй більшости проти сього, то він не буде напирати і піде на сніданнє з королем, а по сніданню дасться разом з королем відфотоґрафувати. Значить, у відношенню до Італії большевики признають зовсім инчі засади, як вони признали супроти України. Супроти Італії вони признають засаду більшости, а супроти України засаду „свідомої менчости". В Італії вони хочуть большевизму аж тоді, як більшість італійського народа зажадає собі сього. На Україніж вистарчає, як за московськими советами заявиться горстка зайдів, жадних панування над богатим краєм.

БОЛЬШЕВИКИ БОЯТЬСЯ ГОЛОДНИХ БУНТІВ.

Головнокомандуючий червоними війсками радянської України Фрунзе, — як подає советське радіо, — обїздить українську пограничну полосу. В Одесі Фрунзе відвідав представника АРА, і знайомився з операціями про доставку американського хліба. В розмові із співробітником одеських „Ізвєстій" Фрунзе заявив, що метою його поїздки є бажаннє познайомитись із станом червоних частин в пограничних полосах.

„Лицарі великої дороги — говорив Фрунзе — готовляться вдертися в наші межі. Білоґвардейці всіх відтінків побачили грозу для себе в ґенуенській конференції та рішили її зірвати, пустивши в рух оруже. Одначе ніхто із білоґвардейців не вірить в успіх военної авантури. Без сумніву всяка проба оружного нападу з метою контрреволюційного перевороту скінчиться крахом. Одначе мимо сього напад готовиться і ми повинні видати проти сього запорядження".

В Єлисаветгороді Фрунзе оглянув відділ змобілізованих червоноармейців. У Вознесенску він відбув також перегляд сформованого кормуністичного відділу.

В Миколаєві сказав Фрунзе про ціль своєї поїздки по Україні вже що інше:

„Небезпека грозить не зовні, а з нутра". Дальше вказав він на те, що нема місця на занепокоєннє ізза можливости нарушення мирного життя, і заявив: „Советські робітники повинні остатись на місцях; людність повинна заховати спокій. Настрій червоноармейських частин знаменитий. Червоні частини, розміщені в области, якій грозить напад бандитів, є всилі відбити удар і зміритися з ворогом на більші розміри. Є звістки, що на Чорному морі появилися вранґлівські кораблі. Я переглядав укріплені точки нашого побережа й можу запевнити, що ми сильнійші, ніж колинебудь передтим".

Вечером Фрунзе взяв участь у военній нараді, що розглядала справу поліпшення істнования червоної армії та створення справного апарату для переведення в життє ряду заряджень, звязаних з недопущеннєм вибуху „внутрішнього бандитизму" в голодуючих областях.

АДРЕСА ҐЕНУЕНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Меморіяли і телеґрами до ґенуенської економічної конференції слід адресувати так:

ECONOMIC CONFERENCE, GENOA, ITALY.

КОНФЕРЕНЦІЯ ТРЬОХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІВ.

Участь українських соціялістів. — Меморандум У. С. Д. Р. П. — Розмова з д-ром Борисом Матюшенком.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

—o—

Дня 2. сього квітня в Берліні почалась, а дня 5. квітня скінчилась спільна конференція представників усіх трьох соціпредставників усіх трьох соціялістичних інтернаціоналів: (Амстердамського), двох з половиною (Віденського) й третього (Московського).

Конференцію було скликано для того, щоб вияснити, чи не могло-б робітництво цілого світу йти одним фронтом проти своїх спільних ворогів, а не так як тепер гризтися між собою. Думка була добра, та, на жаль, з неї нічого не вийшло, бо зайвий раз виснилось, що **з большевиками ніяка спільна праця неможлива.** Представник московського інтернаціоналу Радек тільки й робив на конференції, що глузував з европейських соціялістів, які не хотять танцювати під московську дудку. Деякі спільні постанови, правда, ухвалено, та якраз не ті, які треба було, щоб утворити спільний робітничий фронт у цілім світі.

Про цю конференцію варто було-б написати спеціяльно, бо вона ще раз виразно показала, як шкодить большевизм робітничій справі й як мало в нім правдивого соціялізму. Та нас у данім разі більше цікавить участь українських соціялістів у конференції, участь не безпосередна, але всетаки досить замітна. Тому наразі обмежимося цею справою.

Від українських соціялістів на конференцію прибули дві делеґації: від соціялдемократів Борис Матющенко, Осип Безпалко та Ісак Мазепа, а від соціялістів-революціонерів Н. Григоріїв та К. Коберський. Крім того конференції прислали свої привітання головна управа УСДП (галицької) й українське робітниче товариство „Єдність" у Відні.

Привітаннє УСДП звучить:

„Головна управа УСДП у Львові (б. соц. дем. партія Галичини і Буковини, а тепер Східної Галичини, Волині, Холмщини і Полісся) з радістю витає змагання до утворення одноцілого пролетарського інтернаціоналу. Українська соціялдемократична партія глибоко вірить, що ці змагання в короткім часі в інтересі світового пролетаріяту, що бореться за ідеали соціялізму, стануть реальним фактом і поведуть його одним фронтом до побіди".

Як ми бачили, „глибока віра" УСДП зістала розбита, і то якраз тими руками, від яких галицькі ес-деки сподіваються всяких благ, себто руками большевиків.

Привітаннє „Єдности" звучить зовсім фантастично й показує, яка ще безкритичність і темнота панує в головах деяких наших соціялістів.

„В імени українського робітництва, — каже те привітаннє, — жадає українська робітнича рада у Відні: а) щоб на порядок денний міжнародньої соціялістичної конференції в Берліні було поставлено окремим пунктом національного питання незалежність України, б) щоб усі території, які нині знаходяться під окупацією Польщи, Румунії, Чехословаччини й Совітської Росії, було обєднано в одну незалежну, обхоплюючу всі ці области, совітську (?) републику й в) щоб у всі згадані землі міжнародна конференція післала особливу комісію для дослідження пануючих там відносин".

Отже совітську Росію „Єдність" признає окупантом, а проте хоче, щоб порядки, заведені окупантом на східній Україні, було також заведено по всіх инших українських землях. Очевидно, „Єдности" лежить тільки на тім, щоб совітське свинство розводили „свої люде", а не чужі окупанти. Що-ж, це також льоґіка!

Від закордонного комітету с.-р. (групи Шаповала) прибули, як сказано, п. п. Григоріїв та Коберський. Є ще закордонна делеґація партії українських с.-р. на чолі з проф. Грушевським, але та ніяк не реаґувала на берлінську конференцію, гадаючи, очевидно, що товариш Радек вже сам зробить, що треба. Отож делеґація Шаповалівців бачилася з деякими провідниками міжнароднього соціялізму й подала до конференції меморандум в українській справі. На жаль, і цей меморандум мало чим одріжняється від премудрого привитання „Єдности". Тут стоїть, що комітет принціпово тримається плятформи третього інтернаціоналу (себто московського) — але вважає нинішню владу на Україні окупаційною; комітет є за диктатурою мас — але не поодиноких осіб. Наприкінці комітет також прохає післати на українські землі комісію для дослідження стану річей. Словом, та сама історія: віддайте нам владу, то ми вам заведемо таку радянську систему, що навіть московський свинушник покажеться раєм...

Одна лише делеґація УСДРП мала мужність залишитися на „старомодній" плятформі другого інтернаціоналу й рішучо заняти становище проти всяких окупантів та всяких накинених систем, не передрішаючи згори, який буде лад на українських землях, увільнених од окупації: як сам нарід схоче, такий лад і буде. У кінцевій частині свого меморандума, стисло й толково написаного, делеґація каже:

„Одностайну етноґрафічну масу українського народу нині поділено між ріжними державами, причім найбільші частини опинилися під російською та польською окупацією. Тому ми сподіваємося від міжнародньої конференції:

а) що вона визнає за українським народом на всіх землях, де він творить етноґрафічну більшість, право на незалежне державне істнуваннє й що вона зажадає, щоб йому дано було змогу через народнє голосованнє або через свої обрані представництва вільно висловити свою волю, встановити собі державний лад і вияснити свої відносини до сусідів;

б) що вона висловиться проти міжнародніх договорів, заключених проти волі українського народу й не уповноваженими до того урядами, договорів, що віддають українські землі під чуже пануваннє (Варшавська умова з дня 22. квітня р. 1920, Ризький договір 1920 р., Сен жерменський договір 1919 р.);

г) що вона забезпечить власне представництво українським соціялістичним партіям у новім обєднанім соціялістичнім інтернаціоналі, як це має місце в другім інтернаціоналі, в протилежність до третього, де українські комуністи не мають власного заступництва.

На підставі сказаного прохаємо вас включити в порядок денний нинішньої міжнародньої конференції отсей окремий пункт: національне питаннє й національно-державна незалежність народів східної Европи".

У цих пунктах читач побачить і державну зрілість, і широкий погляд на міжнародне положеннє, і брак партійного еґоїзму. А український читач тут з особливою приємністю сконстатує той відрадний факт, що меморандум увесь час стоїть на загально-українськім, соборноукраїнськім ґрунті, трактуючи український нарід як одно ціле й не роблячи виїмків на зле чи на добре для тої чи иншої його частини. А галицько-український читач з моральним вдоволеннєм тут прочитає, що соц.-дем. партія рішучо осуджує нещасливу варшавську умову весни 1920 року. Чи не Андрій Левицький, член тої самої соц.-дем. партії, заключив ту умову?... За це щире каяття багато гріхів одпуститься есдекам.

Які-ж наслідки дали всі ці меморандуми, побачення й привитання? Голова соц.-дем. делеґації д-р Борис Матюшенко дав нам на це таку відповідь:

— Як у справі утворення спільного соціялістичного фронту конференція не дала замітних наслідків, так і в українській справі не можна тут зазначити нічого особливо порішаючого.

Одинокий позитивний наслідок наших заходів — це згадка про Україну в першій промові представника другого інтернаціоналу Вандервельде. Властиво, Вандервельде від імени екзекутиви 2. інтернаціоналу заявив, що 2. інтернаціонал згодиться на співпрацю з 3. інтернаціоналом лише тоді, коли московський совітський уряд дасть право самоозначення Україні, Вірменії, Грузії та иншим поневоленим країнам бувшої Росії. Але вже в остаточній резолюції, ухваленій конференцією, про Україну згадки нема, а говориться лише про одну Грузію.

Сталося це тому, що в міжнародніх соціялістичних кругах панує величезна непоінформованість що до української справи. Про 3. інтернаціонал нема чого говорити: це наші свідомі й запеклі вороги. Серед представників 2 і пів інтернаціоналу панує також досить ворожий до нас настрій. Виктор Адлер, провідник цього інтернаціоналу, каже, напр., що найрадше хай буде „єдина неділима" Росія, бо це полекшить пролетаріятові його клясову боротьбу(!).

Але навіть серед провідників 2. інтернаціоналу, до якого належить наша партія, настрій до нас досить зимний. Тут нам дуже пошкодили, з одного боку, Грушевський та Винниченко, а з другого — Петлюра з його польською орієнтацією. Коли ми запевняємо в своїй вірности соціялістичним ідеалам і засадам широкої демократії, то нам на це відповідають:

— Хто свого часу стояв на чолі вашої держави? Соціялісти Грушевський, Винниченко та Петлюра. А нині Грушевський та Винниченко готові миритися з большевиками, хоч і на певних умовах, а Петлюра кинувся в обійми польським реакціонерам і тим взагалі перестав для нас істнувати, як соціяліст. З ким же ми маємо говорити й кому вірити?...

Сумно кінчати таким непотішаючим акордом, але хоч крутх-верть, хоч верть-круть, а все треба признати, що берлінська конференція трьох інтернаціоналів скінчилася блямажею для українських соціялістів. Одинока потіха, що конференція взагалі скінчилась блямажею для ідеї пролетарської та соціялістичної солідарности. А в компанії, мовляли люде, не так соромно.

Берлін, 7. квітня. **Радянин.**

Українське Інформаційне Бюро, 30 Іст Сема ул., Ню Йорк.

ВЗІРЦІ ТЕЛЄҐРАМ НА КОНФЕРЕНЦІЮ В ҐЕНУЇ

Понизше подаємо 14 взірців телеґрам, з яких можна одну вибрати і вислати в імени українського братства, товариства чи громади на економічну конференцію в Ґенуї. Як хто знає добре по анґлійськи, нехай сам уложить телеґраму, але так, щоб вона не суперечила другим телеґрамам.

Адреса конференції така:

ECONOMIC CONFERENCE
Genoa, Italy.

Ціна каблеґрам: Одно слово з Ню Йорку до Ґенуї коштує 30 центів. Коли висилається телеґраму із зазначеннєм, що має бути вислана до 24 годин, то тоді платиться 15½ цента за слово. (З дальших західних міст ціна дорозша).

Взірці телеґрам осьтакі:

1.
We implore you to save our kinsmen in East Galicia from hell of Polish tyranny

2.
We beseech you to terminate Polish occupation of Galicia and to define status of this Ukrainian country in accordance with will of people

3.
Eighty-five percentage of population of East Galicia demands freedom from cruel Polish yoke

4.
Save our Ukrainian kinsmen in East Galicia from extermination by Polish occupants

5.
We beg you to remove Polish military tyrants from our Ukrainian motherland East Galicia

6.
Ukrainians of ....respectfully petition Conference to liberate Ukrainian East Galicia from Polish oppression

7.
..............thousand Ukrainians of ....entreat Conference to terminate cruel Polish occupation of Ukrainian East Galicia

8.
Ukrainian Society ....respectfully petition Conference to free people of East Galicia from cruel Polish yoke

9.
East Galician question cries for solution STOP Terminate cruel Polish occupation and grant people self determination

10
Natives of Galicia residing in......vehemently denounce occupation of their motherland by Polish Imperialists and bessech Conference to grant Galicjan people freedom

11.
Ukrainians of East Galicia are being exterminated by brutal Polish occupation STOP We pray Conference to save them

12.
League of Ukrainian American Citizens of ....respectfully petition Conference to grant Galician people right of self determination

13.
Ukrainian Greek Catholic Congregation of .... implore Conference to save their coreligionists in Galicia from Polish persecution

14.
We respectfully demand settlement of East Galicia question in accordance with will of people immediately concerned

По телеґрамі подати підписи про висилку телеґрами, повідомити українські і також місцеві анґлійські ґазети.

**Ukrainian Information Bureau,
30 E. Seventh St., New York City
Юрій Андрейко, управитель.**

НЕ ГУЛЯЙТЕ НА ВУЛЬКАНІ.

Не гуляйте на вулькані,
Не робіть на трупах пир.
Самодури окаянні,
Де ваш Бог, де ваш кумир?

Де Мойсеєві скрижалі,
Де святий закон Христов,
Ви гиєни і шакалі,
Ви жолудки без голов!

Правду топчете ногами,
Скверните святий приют,
Хочете, щоб знов над нами
Панщизняний цвягав прут.

Хочете палі граничні
На порогах застромить, —
Ненажори безграничні, —
Чуєте, як Дніпр шумить?

Він топив замки Бопляна,
Він привик ґраніт ламать,
Він зітхає до Богдана,
Щоб прийшов вас доконать.

Він шляхоцькі горді мрії
У намулі похова,
Ваша слава так змарніє,
Ніби тирса степова.

І козак ще заспіває
Пісню волі на ввесь край,
Син степу панів не знає,
Вольний жий, або вмірай.

. . . .

Не гуляйте на вулькані,
Не робіть на трупах пир,
Самодури окаянні
Де ваш Бог, де вам кумир?

Сірко.

ЗОЛОТО З УКРАЇНИ ДЛЯ МОСКВИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Коли хто забірав церковні знадоби (чаші, ризи, монстрації, ліхтарі і т. д.) та уживав їх до світських цілий, се називалося святотатством. Колиж у церкві були дорогоцінні жертви, принесені туди вірними за душі померших та в подяку за привернене здоровля і за другі благодати, так їх у культурному світі вважалося чимсь святим і недоторкальним. Навіть готівка, якою розпоряджали церкви й монастирі, було виключена від світської економії. Лучалися, що правда, виїмки, коли пануючі у великій потребі забірали церковні річи, особливо срібло, але такі акти стрічалися звичайно з великим невдоволеннєм населення, бо воно вважало добро церковне святим, а на кожнього, що витягав по його свою руку дивилися люди, як на найбільшого грішника.

Большевизм, котрий ціле життя перевернув до гори ногами, хоче і цей погляд поставити до гори дном. Щоб ратувати свою господарку, яка впала в таку пропасть, що **тисяч большевицьких рублів не варт давної царської копійки,** постановили большевики в цілій Росії і на Україні забрати всі церковні й монастирські дорогоцінности. Справу поставлено так, що нібито ці скарби мають іти на голодову допомогу населенню.

В засаді кожний чоловік, що спочуває горю свого ближнього, скаже: „так! краще ратувати від голодової смерти людий, ніж мають церковні богацтва даром лежати".

Але всеж таки і тая найновіша большевицька акція не єсть без „але". А саме: церквам треба лишити те, що необхідно потрібне для богослуження. Требаж оставити стільки чаш, скільки їх конечно потрібно і без евангелій і без других літурґійних книг годі обійтися. Друге: треба оставити такі предмети, що мають свою високу історичну або артистичну вартість. Годі чеканити рублі скажім з якогось хреста, котрий дарував церкві Мазепа, чи Сагайдачний, коли історична в його вартість в десятеро більша, від тих рублів, які вичеканять із його. А третте, і то може найважнійше, треба, щоб гроші, добуті шляхом узаконненого святотацтва, **пішли справді на ратунок тих нещасливих людий, що з голоду гинуть, а не до кишень большевицьких достойників та урядовців.** Цілому світови відомо, які величезні гроші витрачують большевики на роскішне життя, на свою аґітацію, на заграничні місії, на поїздки всіляких Радеків і Раковських.

В однім Берліні сидить яких 500 душ у большевицькій місії, а найзвичайнійша машиністка бере таку платню як який німецький міністер. Делеґація, котра по дорозі в Ґенуює, „поступила" була до Берліна, **жила тут в пяти що найдорозших готелях** і весь час стояла під охороною політичних аґентів. До тих готелів не вільно було нікому увійти без окремих документів. Навіть в ночі охороняла їх ціла армія детективів. За кожним із них, як котрий тільки вийшов на місто, ішла слідом „охрана". Що це все коштувало, коли безвартні совітські рублі перевести на німецькі марки! А що буде коштувати дорога і побут в Ґенуї! Казочні цифри большевицьких рублів!

А що коштує куплена большевиками преса в цілій Европі і на цілім світі? Деякі дати були вже друковані в німецьких часописях і вірити годі, як ті самі люди, котрі спокійно дивляться на смерть міліонів своїх ближніх і співгорожан можуть сипати такі гроші на здійснення своїх нездійсниих мрій. Тут уже треба бути Троцьким-Бронштайном, для котрого умираючий з голоду російський, чи український селянин єсть „ґой" і більше нічого.

Тому й не треба дивуватись, що російський народ дивиться на обдирання церков і монастирів так недовірчиво. Він боїться, що з того рабунку **не буде хісна голодним людям, лиш нова нажива для большевицьких ситих ватажків,** котрі їздять по Европі і нічого другого не роблять, лиш сіють бурю. І не дивуватись, що народ бунтується, як грабують церкви, і що ца грабіж доконується при помочі війска, котре безмилосерно стріляє до голодних людий, як до скажених собак.

Особливе значіннє має **грабіж церковних дорогоцінностей на Україні.** Заступник міністра заграничних справ радянської України, Трофімов, котрий провадить тую акцію на Україні, заявляє, що в одчій лиш Печерській Лаврі в Києві єсть стільки дорогоцінностей, що за них можна би прокормити цілу Україну. (Ще 1870 року, отже 50 літ тому, оцінювано їх на 50,000,000 золотих рублів. А кілько маєтку прибуло з того часу?!)

Ось в чім то й річ! Треба з України забрати ще й то останнє добро, бо забрано вже всьо, і **вивезти в Москву. Колиб большевики чесно думали, то вониб допустили до утворення комітету з духовних і мірян, зі знатоків своїх та заграничних. Цей комітет роздивився би, котрі з дорогоцінних річий можна продати; продав би їх, а гроші віддав би комітетам для ратовання голодуючих.**

Це було-б чесно і ніхто й слова не сказав би. Але якже українському народови дивитися спокійно, як Печерську Лавру, нашу святую святих обдеруть всякі Троцькі, Радеки і Раковські, Москалі і змосковщені Жиди та з нашим маєтком зроблять, що їм завгодно, в найкращому разі — закуплять гармат та амуніції, щоб стріляти до „збунтованих селян".

Тому то ця „чоловіколюбна" ідея, забирання маєтків церковних і монастирських ніде не стрічає симпатії, а навпаки попадає скрізь на рішучий протест, так що мабуть з нею прийдеться большевицькому урядови мати куди більше клопоту, ніж з так званим „бандитизмом".

А весна йде! Хоч і зимна, але всетаки, вона — весна!

Ф. Луговий.

ВЕСНА ЗБЛИЖАЄТЬСЯ.

Мороз тисне. Мов дитина
Заповита спить земля,
А зима горби, долини
Білим ковром застеля.
Та небаром крига стає,
В зелень вбереться ріля,
Дзвінко-шумно вир заграє,
Цвітом вкриються поля.
Гомін в грудях гай розбудить,
Хором птахів забренить,
Лиху долю світ забуде,
Сяйвом щастя змерехтить.
І душа в грудях здрігнеться,
Наче птичка на весні,
Та до сонічка зніметься
Завести свої пісні.

Роман Завадович.

ПІДКАРПАТСЬКА РУСЬ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

МІЖПАРТІЙНІ ПЕРЕГОВОРИ.

По візиті Дра Бенеша. — Мадяронсько-кацапський підступ. — Спекуляція не вдалася.

По політичній візиті чеського президента міністрів Д-ра Бенеша дня 30. грудня 1921 — 1. січня 1922., в часі котрої він взивав руські партії до злуки, вхопив ініціятиву міжпартійних нарад „секретар і управитель" т. зв. „подкарпатского земледільского союза" Д-р Йосиф Камінський та запросив на день 16. січня руські партії на наради в ціли співпраці („концентрації") в справах загальних, адміністративних й економічних питань. Про особу самого ініціятора та про його „союз" пишу в слідуючій статті, тепер скажу лишень про хід та вислід нарад.

Запрошення не приняла відразу незалежна соціял-демократична партія, лишень вислала повідомлення, що без вступних переговорів партія не може вислати (й то аж по 6!) представників, бо невдача консолідації лише знеохотить людий. Наради всіх, що думають взяти участь в міжпартійних нарадах повинні відбутися далеко наперед для устачлення точок міжпартійних переговорів та загальної згоди, та не носити характер диктату якої небудь партії.

Дня 16. січня появилися представники: руської хліборобської партії (народницька, української орієнтації), згаданого подкарпатского земледільского союза, трудовая русская партія (кацапська) й „автономна земледільска партія" (т. зв. Моркома — начисляє декілька членів та виступає все із земледільским (хліборобським) союзом. — Отже властиво засіли до переговорів три партії.

Але навіть не треба бути добре поінформованим, щоби предвидіти, що з переговорів від початку нічого не вийде, навіть координація партій. „Руська хліборобська партія" зі своєю українською орієнтацією не могла знайти спільмови з кацапами, котрі ту накидали стільки перешкод до народного відродження. З другої сторони не могло бути виглядів на порозуміння з „земедільським союзом", бо сам провідник Д-р Камінський та ціла партія виявляє недвозначно мадярофільский або як у загально технічним термінові називають „мадярський" напрям.

Однак представники „руської хліборобської партії" все таки на переговори прийшли та цим лишний раз доказали, що не поминуть ні одної нагоди, щоби дійти до сконсолідування народних сил. — І вже на першому засіданні представник тої партії д-р Юлій Бращайко зясував потребу злиття хліборобських партій так переконуючо, що зискав відразу прихильність селянських представників усіх партій.

Не хотячи ніяким чином до поширення впливу тоїж партії допустити висунув представник трудової „кацапської" партії д-р Гагатко питання мови й домагався обстоювання в програмі нової злученої партії — урядової мови — російської. Це відразу загострило переговори й першого дня стануло лише на тім, що 21. січня пришле кожда партія по двох представників для опрацювання програми спільної нової партії.

Тимчасом зорієнтувался хліборобська партія, що між її контрагентами є тайна умова при виборі екзекутиви та провідників від керми в політичному житті відсунути. А уже значилоби молоду ростинку національного життя віддати в руки національним ворогам. І екзекутивний комітет хліборобської партії приймив 20. січня таку постанову: партія радісно витає думку злуки руських партій, але з большевиками співробітничити не може. Факт, що д-р Камінський без вступних переговорів із руською хліборобською та незалежною с.-дем. партією не порозумівся, викликав підозріння, що він виступає в порозумінні з кацапами. А хліборобська партія може злучитися тілько з партіями, що стоять на народній основі; з большевиками кацапами, ні з прихильниками мадярської орієнтації партія як із зрадниками народних інтересів злучитися не може. Особливо рішучо виступила партія проти імпортованого д-ра Гагатка, на якого совісті лежить маса гріхів супроти місцевих інституцій, партій та поодиноких осіб за безпардонні напади й нищення коли щось носить не кацапський характер. І партія рішила переговорювати навіть дальше з кацапами, коли трудова партія відкличе Гагатка, а пришле свого заступника иншого. Але кацапи оперлися, коли 21. січня д-р Юліян Бращайко, цего зажадав, поперли їх мадярони — й партія залишила на місці нарад партію кацапську й мадяронську. І вони порозумілися. Осягнули згоду що до головних точок нової програми, по виготовленні котрої наради будуть цілі дальше.

Коли злука цих партій наступить, то це — як воно дивно не звучить — вийде на здоровля руському політичному життю. То тепер ясно стануть по идній стороні приятелі а по другій вороги народного розвою, що одночасно є й ворогами держави. А найкраще з того всего, що кацапи виходять вигріто за пазуху чеського правительства гадюкою, що тепер відплачує за всі кривди зроблені народньому розвоєви ту.

І в чеській опінії видко сильне розчарування та огірчення на кацапів. Не що давно по оголошенні мобілізації проти Мадярщини, кацапи вигукували Чехам по каварнях і шинкарнях: „Аж тепер, братя Славяне, ми покажемо вам нашу славянську взаїмність", та відгрожувалися йти війною на Мадярів. А тепер — за всі прислуги чеського громадянства та правительства допускають зради славянської ідеї та лучаться з Мадярами проти Чехів за те, що ті не допускають зробити їм тут чрезвичайки та вистріляти всіх, що не думають по кацапськи.

Як епільог переговорів зачались дружні напади „Русской Земли" (кацапскої) та, карпаторусского вістника на хліборобську партію та її провідників. „Карпаті футар" брукова Газетка, що стоїть на услугах Камінського закинула навіть обом братам Бращайкам продажність Румунам, хоч є відомою річю, що Бращайки дуже від Румунів натерпілись. Видко злука цих партій зачалась від того, що мадяроне найперше засвоїми собі засоби боротьби від кацапів, вивчених у большевицькій школі.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ПРОПАЩИЙ ЧАС УГІЛЬНІЙ ІНДУСТРІЇ

В звідомленню федерального Геольогічного Бюра про продукцію угля в Злучених Державах подано між иншим статистику пропащих днів в угільній промисловости, значить тих робочих днів, в котрих углекопи не працювали і не продуковали.

Між иншим, ізза страйків було страчено за двайцять літ, 1900-1919, близько сто двайцять пять міліонів або-ж точно 124,747,199 робочих днів (днів праці одного чоловіка). Число само собою велике, та треба зважити, що на ту суму зложилося двайцять літ і що в угільній промисловости працює сотні тисяч робітників; один день ґенерального страйку в копальнях мягкого угля представляє в тій статистиці сотні тисяч днів страчених в 1919-ім році. Зрештою більшу частину тої страти спричинили не справжні страйки, а перерив в роботі що два роки підчас переговорів і відновлення умов. Через те страйкові втрати все бували більші в парисїті роки як в непаристі, за вийнятком тільки 1919-го року. Особливо в 1921-ім році ізза страйків пропало незвичайно мало днів.

Та яка-б велика та страйкова страта не була, то вона дуже мала в порівнанню з пропащим часом в угільній промисловости взагалі. За тих самих двайцять літ инші причини спричинили звиш тисячу міліонів, а саме 1,053,576,000 страчених днів або-ж мало не девять раз стільки скільки страйки. Ті инші причини, се брак ринку для угля, брак транспорту, нездатність копальні і взагалі неорганізованість угльної індустрії. В 1910-ім році ринок на угля був ліпший як коли і продукція осягнула рекорд. та проте „пропащих днів" було не менше як пересічно в кождім иншім році. Всі ті цифри ілюструють зрештою відомий факт, що угільна промисловість в Америці не орґанізована відповідно до потреб краю і що хронічне безробітте є наслідок того безладдя.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

СПРОБА ТОВАРООБМІНУ З ОДЕСОЮ.

Італійська корабельна компанія Трієстенський Лойд заводить пряму пароходну лінію з Трієсту і Венеції через Царгород до Одеси. За дозволом Совітського Правительства кораблі тої лінії можуть взяти на себе також прибережну торговлю поміж меншими портами на Чорнім Морі. Щоби заохотити експортерів Трієстенський Лойд заповідає, що на першім кораблі, який піде по тій лінії, перевезе даром весь крам висланий з Венеції до Одеси і що даром привезе його назад, як що товар не буде сприданий. Окрім того агенти компанії в Одесі помагати-муть купцям продавати їхний товар. Італійські банки мають фінансувати те підприємство. Єсть також плян організовання такої німецько-італійсько-російської компанії для торговлі і мореплавства, в якій мають прийняти участь німецькі і італійські експортери.

Леся Верховинка.

ДИВА ВЕСНИ.

„Знаєш, Олю, се весна вже
Прийшла до нас нині.
І зацвили вже сніжинки
По цілій долині"...

Так сказав раз малий Петрусь
До сестрички Олі.
„Годі в хаті сидіти,
Пограймось на волі!"...

„Що? Сніжинки вже зацвили?
А ми і не знали"...
„Я ще сам не бачив їх,
Та люди казали".

Плеще Оля в рученята,
Сміється щаслива,
І вже мріє разом з братом
Про весняні дива:

„Фіялочки, незабудьки,
Конвалії гожі...
А в городци розцвитуться
Пахучії рожі...

За весною прийде літо,
Доспіють суниці,
І малини солоденькі,
І чорні черниці.

Будем в річці купатися,
На гриби ходити"...
„А я буду — каже Петрусь —
Рибоньки ловити".

Та годі нам балакати,
Шкода час теряти.
Нумо, біжім на леваду
Квіток назбирати.

„Гу, як зимно!" — закричали,
До хати майнули.
Швидко вибрались в дорогу,
Ще швидше вернули...

Плащиків нам вже не треба,
Бо там сонце гріє,
А як бігати почнемо,
То добре запріем."

Вибігли мерщій із хати,
Нуж в поле летіти!...
Але що там їх стрінуло?
Послухайте, діти!

Квіток нігде не видати,
Лише сніг біліє,
А з півночи зимний вітер
В самі очи віє...

Тільки сонце веснянеє
З неба споглядає,
І мов на глум бідним дітям
Так ясно сіяє.

ЧУЖОЗЕМНІ СТУДЕНТИ В АМЕРИКАНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.

Інститутом для Інтернаціонального Образовання в Ню Йорку видано „провідник для чужоземних студентів в Сполучених Державах", в котрім, між иншим, подано статистику студентів з за кордону, що вчаться в американських вищих школах, колеґіях і університетах. Статистика оперта на даних 1920-го року, наличує в тім році 6749 студентів з 116 ріжних країн світу пробуваючи на студіях в Америці. Найбільше їх, розуміється, в великих центрах — Ню Йорку, Шикаґо, Бостоні, Филаделфії і на заході в Калифорнії — і в великих університетах, одначе в меншому або більшому числі вони є всюди і взагалі 466 вищих наукових установ — університетів, колеґій, технічних, медичних та правничих шкіл — виказує присутність чужоземної молодіжи.

Найбільше число студентів присилають в Америку на науку Китай (959), Япан (588) і Филіпіни (456). В тих краях урядом, школами, громадами і приватними організаціями призначено богато стипендій для допомоги студентам, що виїзджає вчитись заграницею. Так само деякі південно-американські держави дають своїм студентам урядову допомогу, а Американсько-Скандинавська Фундація спроваджує сюди на науку молодих людий з Швеції, Норвеґії і Данії. Окрім Скандинавців (яких 500 з усіх трох країв) студіює в Злучених Державах ще значне число Англичан, Італійців, Мексиканців і Кубанців. Зрештою, є студенти з усіх країв Европи, Азії, й Африки. Лиш сімох подало як свій рідний край Україну: трох в Пенсилвенії, двох в Айові і по одному в Ню Йорку і з Делевер.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок

ВАСИЛЬ БІЛИНСЬКИЙ.

З АМЕРИКИ НА ВЕЛИКУ ВКРАЇНУ.

(Подорожні спогади).

(Продовження).

В часі нашого побуду кілька віч улаштовано теж в самому Харбіні та його передмістях. Треба було бачити при великому здвизі народу, як ціла заля величезної харбінської будівлі зелізничників лунала палкими промовами, завзиваючими до роботи для рідного народу, як в відповідь на ці заклики, Українці відповідали гучними оплесками згоди та співом національного гимну. Особливо урочистим було віче, на якому проголошено було третій універзал Центральної Ради, силою якого встановлено з бувших під Росією українських земель вільну Українську Народню Републику. Численні місцеві промовці з селян робітників і інтелігенції, при двох тисячній товпі, одушевленій українськими національними гаслами, закликали боронити українських національних ідеалів, поясняючи минулу неволю, а майбутнє можливе добро, колиб вибороти Україні волю. Не бракувало тут привітань і од чужинецьких організацій, як московських меньшевиків, есерів, жидів і т. д. Не було тільки більшевицьких привітань та правих московських, хоча ці останні ставились тут до українського руху з резервою, думаючи, що може прийдеться ще просити Україну о поміч в боротьбі з більшевиками. Думку таку висловлювали тоді деякі харбінські московські діячі, як приміром генерал Хорват, важна риба при російській адміністрації на далекому сході.

Засідання Манджурської Ради одбувалися, дуже часто, й кілька разів в місяць, зависимо від потреб. А потреба в той час були дуже нагальні, бо треба було тримати хоча слабі звязки з Україною, вирішувати ріжні місцеві справи як внутрішнього характеру так і зовнішнього як наприклад тактику до чужинців, особливо Москалів і т. д. Пізніше як це я чув вже в Київі літком 1918 року, заходами місцевого українського громадянства появився був в Харбіні український конзулят, що переняв був охорону інтересів українських громадян в Манджурії. З преси, як я вже згадував, виходив тут двічі в тиждень „Український Голос". Національній агітації по Манджурії багато помагала бідна українська література, черпана з українського клюбу в Харбіні. Слід теж зазначити іствування в Харбіні української національної школи в обемі чотирьох народних кляс з трьома учительськими силами. Школа ця, заснована в осени 1917 року нараховувала до 100 учнів, хлопців і дівчат.

Не осталося на боці й військо. І в його забренїла українська національна струна. Все українське вояцтво, національно свідоме, виділилося з загальних військових московських частин і створило український полк ім. Шевченка, який своєю дисципліною різько відділявся від московського побольшевиченого та здеморалізованого війська та притягав до себе увагу чужинців. Підлягав він Укр. Раді, в якій мав своїх представників. Численні мітинґи, агітації і балачки постійно забблювали до цього полку нових українських неофітів так, що в часі мого відізду з Харбіна була думка утворення нового українського полку.

Відчувався теж великий брак інтелігентних а свідомих національно українських сил, що провадилиб культурно-національну та політичну працю. Тому запрохували нас (мене й Досвітнього) залишитися в Манджурії для такої роботи, але нас тягнуло непереможною силою на Велику Україну. Тому по місячному побуті в Манджурії виїхали до Іркуцка.

Що до російського громадянства і його настроїв в Харбіні, то під обухом більшевицького перевороту і руйнації російської імперії було воно розсіяне й не знало на яку ногу стати. Правда, Харбін це не російська провінція і по закону місто це повинно бути міжнародним, хоча й толеровано тут чомусь занадто великі російські претенсії, серед яких Москалі почували себе тут неначе в Москві. Стан сей одначе був незаконний і тому коли місцеві більшевики після комуністичного перевороту в европейській Росії, захотіли це саме зробити і в Харбіні, хінські війська на прохання тутешніх чужинецьких конзулятів обеззброїли більшевицькі військові відділи вивівши їх самих з міста на всі чотири, а комуністичну адміністрацію позганяли, привернувши стару і залишивши в своїх руках тільки екзекутиву. Розуміється, що це не обійшлося тут без проливу крови, убитих і ранених. Жителі-Москалі з соромом та жалем мусіли дивитися, як погорджуваний ними „хода"-Хінець гнав в шию їхне „храбре", але побільшевичене військо з міста. Ролі перемінилися!

Наприкінці своїх спогадів з Харбіна варта згадати й Семешка, знаного укр. громадянству в Америці як укр. журналісту, родом з Кубані. Оцей „щирий" Українець, не зважився поїхати захищати рідну Кубань, але отримавши теплу посаду при якійсь московсько-меньшевицькій, ворожій відносно Українців, газеті у Владивостоці, поважно, по своєму звичаєві забравсь до „роботи" при кельнерку, й вусом не повівши в український бік, мимо того, що у Владивостоці є чимало українського громадянства, виходе там часопис „Українець на Зеленому Клині" і відчувається величезний брак українських інтелігентних сил при укр. національній праці. Та це не для Семешка, бо там не заробивби на горівку. Зате, щоб сповнити свій патріотичний російський обовязок (бо він по почуванням швидче Росіянин як Українець), в часі мойого з Досвітнім побуту в Харбіні подав місцевій военній охрані на нас донос, що буцімто ми є німецькі шпигуни і стоїми в звязку з укр. політичною установою, створеною на німецькі гроші під назвою „Союзу визволення України". Тому з огляду на російське добро треба би нас арештувати.

Дійсно з охранки, яка в той час вже значно втеряла була свою силу, приходило запитання про нас до місцевої Укр. Ради, яка дала належну відповідь так, що до нас самих справа ця не дійшла і розказано її нам аж при кінці нашого побуту. Був це зайвий доказ укр. „патріотизму" Семешка. Зараз таким Українцем на Вел. Україні є тов. Раковський.

Останнім місцем нашого пару тижневого побуту в краю Манджурії була маленька, погранична з Сибірю зелізнична стація тоїж самої назви — Манджурія. Тут якраз під новий український рік улаштували ми при співучасти місцевої Укр. Національної Ради велике віче при многостотній товпі слухачів, що поприїзджали були з дооколичних сіл та хуторів. Чимало виступало й місцевих бесідників, загріваючи присутніх до національного єднання. Додам, що поміж Українцями Манджурії і Сибірі не стрічав я тої вузької всезаслїплюючої партійности, яка інтереси одної групи чи кляси ставить вище інтересів загально-національних, як це було, й до нині є на Великій Україні, де партія на першому місці, а опісля вже національне тільки єднання та добро з ним звязане. Тому мало було бачити промовцями простих селян, що й кільгасот кільометрів проїхали на народне віче, щоб спільно порадитися над українськими справами. Про щирість та захоплення свідчили сльози деяких слухачів та промовців на згадку рідної землиці, інтереси якої треба було зараз захищати. Багато помагав тут в національній роботі місцевий батюшка, свідомий Українець з київської губернії. Тут теж зорганізувалося було дві українські сотні, що на днях мали одправитися в Харбін для злуки з українським полком.

(Конець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ХАРЧ І ЗДОРОВЛЄ.

(З Уряду Публичного Здоровля).

Є три причини, чому людське тіло потребує корму і чому людина мусить їсти і без їжі не може вижити. Найсамперед, харчі сповняють в людськім тілі те саме завданнє, що опал в паровій машині; вони постарчають тілу ту енерґію, якою воно може працювати. І так як парова машина не буде правильно функціонувати без такої чи иншої кількости вугля, і саме правдивого вугля, не каміння, так само людське тіло не працюватиме не споживаючи певної кількости відповідного корму.

Друга причина та, що харчі постарчають того матеріялу, якого тіло потребує, щоб рости і відновляти зужиті частини. Відомо, що згодом кожда частина тіла зуживається, і треба матеріялу, щоб замінити її новою.

Трета функція корму, се реґулювати орґани і частини тіла та відношення поміж ними так, щоб кождий орґан сповняв своє завданнє. Неправильна їжа, не вистарчаюча або не дібрана, приводить орґани та функції тіла в непорядок і се теж хороба.

Та навіть тоді, коли від недоїдання або невідповідного корму людина ще не хора, то все таки вона слабне і слабе тіло не може опертися бактеріям всяких хоріб, які йому неустанно загрожують.

Неправильно думати, що людина буде здорова, коли відживляючись буде керуватись виключно своїм інстинктом: їсти тоді, коли голодна, їсти те, що хочеться, і не їсти, коли голоду не чує. Буває, що тіло потребує якогось корму, хоч він і не смакує, і буває, що людина звикне їсти більше, як корисно для здоровля.

Одно з важніщих наукових відкрить нових часів, се відкриттє, що всякий рід корму має своє окреме значінне для людського тіла і що для здоровля вимагається, аби споживати ріжнородні харчі, всякого по трохи, в більшій чи меншій мірі. Розуміється, наука може показати лиш загальні прінціпи відживлювання, а поза тим кожда людина мусить сама зміркувати, якого корму її тіло потребує і який виходить її на здоровлє.

Взагалі є три головні роди корму: звіринний (мясо, риба, яйці), яринний (городовина) і крохмальні (бараболі, хліб, риж, горох, фасоля). Думка, що люде, які працюють умом, повинні більше або ліпше їсти як ті, що працюють фізично, не має ніякої основи. Ріжниця лиш та, що робітники, які роблять тяжку фізичну роботу, особливо ті, що працюють на свіжім воздусі, і передівсім зимою, потребують богато мяса і товщу. Дроворуби по лісах і моряки на морю мусять їсти сало, солонину, горох і фасолю, щоб витворити в тілі досить тепла і енерґії для своєї праці. Але людина, що не працює дуже тяжко і не на дворі, мяса потребує небогато; раз на день і то невеликий шматок зовсім вистарчить для здоровля. Риба і яйці сповняють те саме завданнє, що й мясо, так що хто зїсть риби або яєць, той вже не повинен їсти.

За те корисно для здоровля їсти богато городовини і власне в Америці їдять її звичайно за мало і за богато мяса. Також корисно їсти богато сирих овочів і сирої салати. Взагалі звичайна їда є звичайно здоровійша як незвичайні, виварені і випечені страви. Найбільш сили і здоровля дають людському тілу такі харчі як молоко, хліб, бараболі, яблука.

Коли недоїдає або невідповідно відживляється доросла людина, то се її, звичайно, шкодить. Але дитину воно просто руйнує і може зробити довічною калікою. Фактично більш як половина шкільних дітей в Америці є „недовживлена". Недоживленне те пізнати по тім, що дитина за мало важить, і проявляється воно неустанним змученєм, нервовістю, нестравністю, болем голови, безсонністю, забудькуватістю, нездатністю до науки та всякими недомаганнями. Такі недоживлені є не лише бідні діти, але й такі, що мають досить чого їсти. Одна причина та, що діти за мало сплять. В шкільнім віці дитина потребує правильних десять годин спокійного сну. друга причина, — се всякі цукерки та тісточка, що відбирають в неї апетит до молока і бараболі. Молоко — найліпший корм для дітей і кожда дитина повинна його випивати яких півтора „пайнта" в день. Коли молока нема, то можна його заступити городовиною, свіжою капустою, салатою, шпинатом, зеленою фасолею, та ніколи „кейками" і „кендами".

ХЛОПЦІ, УВАГА!

Не забудьте що кождий з Вас між дванайцятим а вісімнайцятим роком повинен взяти участь в „Дни Паради Вірности Великих Хлопців" підчас Хлопячого Тижня міста Джерзи Сіти. Коли між Вами є якась організація або клюб, прилучіться до нас як ціліcть. Підчас паради буде богато вигравок, музики і т. п. Се буде „Великий День", не опустіть його. По всі інформації пишіть сейчас до головної кватири: Jersey City Boy's Week Committee, Room 312, 76 Montgomery St., Jersey City, N. J.

ЗИМА КОНАЄ.

Як прийшов лиш місяць март,
Зима бачить, що не жарт,
Треба утікати;
Ясне сонце так пече,
Що аж піт з Зими тече,
Мусить погибати.

„Сонце ясне! так не грій,
Бо конець приходить мій!"
Так Зима благає.
Але сонце все пече,
А з Зими аж піт тече,
Вже Зима конає.

Хто би жалував Зими?
Ми вже хочемо Весни,
Най Зима вмирає!
Зеленіти буде гай,
Звеселить ся рідний край,
Пташка заспіває.

Микита Магир.

ВОЗДУШНА ВІЙНА.

Англійський міністер воздухоплавства вніс в лондонськім парляменті буджет воздушної плавби, зазначуючи, яку ролю відгравати-муть літаки в майбутній війні. Дві бомби, скинені з літака, можуть протягом кількох мінут затопити найбільший воєнний корабель. Останній атак на Лондон виконало 36 німецьких літаків. а до оборони міста треба було 32.000 людей. В атаках, які наступлять в будуччині, 300 літаків зможе кинути 10 разів більше бомб зі силою 5 разів більшою чим це було в останній війні. Лондон і Анґлія мусять приготовитися, щоб ставити опір таким небезпекам.

ПІД ВЕСНУ.

Недовго вдержиться той лід,
Що нас скував в окови,
Загріє сонце — пропав й слід,
І прийде час обнови.

І люта та зима мине
Під подихом весняним,
І засмучених звеселить,
І личка зарумянить.

Боз.

З ХРОНІКИ БАНДИТИЗМУ В ГАЛИЧИНІ.

В селі Ясенівці, п. Щирець, замордували Войцех Дроздовскі і Юзеф Мазурек Андрія Ребеха, сподіваючись знайти в нього багато грошей. Розбивши ому сокирою голову, закопали трупа в полі. На другий день пізнали люде по слідах крови незвичайну могилу і відкопали убитого. Злочинці вже арештовані.

ДО ВЕСНИ.

Прилинь, весно! Вже досить нам зими!
Вже досить спали ми в летаргу забуття.
Ми жити хочемо, боротись хочем ми..
Прилинь і принеси нове життя.

Прилинь! Хай приснуть криги ледяні,
Що закували бистрий біг ріки,
Засій у наших серцях цвіт надії,
Сміливі пориви, високії думки.

Прилинь! І дай нам сонця золотого,
Щоб наші очи невидющії прозріли,
Щоб бачили дорогу до діла святого,
Щоб знали куди й як іти до цілі.

Прилинь, весно! І принеси нам грому,
Нехай загрюкотить по лісі і по полю,
И рознесеться луна по світови цілому...
Прилинь, весно і принеси нам волю!!

Делятин, 12. II. 1922.

Леся Верховинка.

ЕВАНГЕЛІЄ В НАРОДНІЙ МОВІ.

„Білоруський Дзвін" доносить з Вильна, що виленський епископ Клевферій благословив переклад Евангелія на білоруську народну мову, в якій воно буде читатися почавши від цього Великодня.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

DETROIT і HAMTRAMCK, MICH.

Співацько-Драм. Тов. ім. Івана Котляревського відограє в неділю, 30-го квітня б. р. в Українській Хаті, 2240 Grayling Ave., ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ або ПАНСЬКА ГУБА ТА ЗУБІВ НЕМА, комедія в 4. діях з співами і танцями, М. Старицького. Режисер Д. А. Початок о годині 7.30 вечером. На це гарне представленне запрошує всіх
96-97 КОМІТЕТ.

ALLENTOWN, PA.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ устроює від. 147 У. Н. Союза в гали парохіяльній, 83 N. Front St., Allentown, Pa., в суботу, дня 29. цвітня 1922. Вступ на баль 25 цнт. Тож просяться всіх щирих Українців з Алентави і з поблизьких плейсів прибути на той баль. За добру забаву ручить — КОМІТЕТ. 96

ПОЗІР! ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

Бр. св. Володимира, від. 65 У. Н. С. устроює ДРУГИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, дня 29. цвітня с. р. в Moose Hall, 32 W. Scott Place, Elizabeth, N. J. Початок о годині 7-ій вечер. Вступ 25 цнт., а для братств, товариств і сестрицтв вступ вільний. Запрошується всі українські братства, товариства і сестрицтва, і всіх Українців з Елизабет і околиці, на наш великий баль, на котрім буде приґравати своя українська музика сего братства під проводом славного музика проф. Едельмана. За добру забаву ручить
96 Балевий Комітет.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ